

Domov>Vaše pravice>Obdolženci v kazenskem postopku

Obdolženci v kazenskem postopku

Francija

V teh informativnih listih je pojasnjeno, kaj se zgodi, če je posameznik osumljen ali obtožen storitve kaznivega dejanja, o katerem se odloča v postopku pred sodiščem. Informacije o prekrških, kot so kršitve cestnoprometnih predpisov, ki so običajno sankcionirani z mandatno kaznijo, kot je globa, najdete na informativnem listu 5. Če ste žrtev kaznivega dejanja, lahko vse informacije o svojih pravicah najdete tukaj.

Splošni uvod

Sodne pristojnosti so štiri:

Sodišče za prekrške (tribunal de police)

Tu odloča en sam sodnik in ta načeloma obravnava kršitve petega razreda. Pritožba se vložijo pri senatu za kazenske pritožbe (chambre des appels correctionnels), vendar samo v določenih primerih.

Okrajno sodišče (jurisdiction de proximité)

Tu odloča en sam sodnik. Obravnava kršitve prvih štirih razredov.

Prtožbo urejajo isti predpisi kot pritožbo na sodišču za prekrške..

Kazensko sodišče (tribunal correctionnel)

Običajno odločajo trije sodniki in v glavnem obravnava kazniva dejanja.

Pregon lahko izvaja sodišče, pristojno za območje, kjer je bilo kaznivo dejanje storjeno, ali tisto, ki je pristojno za območje, kjer živi oseba ali ena izmed oseb, ki so preganjane, ali sodišče, pristojno za območje, kjer je bila preganjana oseba prijeta.

Pritožbe na sodbe sodišč prve stopnje se vložijo pri pritožbenem sodišču, in sicer pri senatu za kazenske pritožbe.

Porotno sodišče (cour d'assises)

Pristojno je za odločanje o kaznivih dejanjih, ki so jih storile polnoletne osebe in ki ne spadajo pod posebno pristojnost.

Tu odločajo trije poklicni sodniki in devet porotnikov, ki so izžrebani med francoskimi državljani.

Tožilstvo in obsojeni obtoženci se zoper obsodbo lahko pritožijo pri porotnem sodišču (cour d'assises), ki ga sestavlja 12 porotnikov – državljanov in trije poklicni sodniki. Obtoženec in državni tožilec se lahko pritožita na sodbo porotnega sodišča, ne glede na to ali gre za obsodbo ali oprostitev. Civilni tožnik (partie civile) se lahko pritoži samo glede odškodnine, ki jo je določilo sodišče.

Kratek opis kazenskega postopka

Spodaj je naveden kratek opis običajnih faz kazenskega postopka

Preiskava

Vodi jo policija ali žandarmerija (gendarmerie), njen cilj pa je ugotoviti, ali je bilo storjeno kaznivo dejanje, o tem zbrati dokaze in poiskati storilce. Poteka pod vodstvom državnega tožilca. Preiskava se začne samodejno, če jo sproži državno tožilstvo.

Obstajata dve vrsti preiskave: vzporedna preiskava (preiskava kaznivih dejanj, ki se odvijajo ali so bila pravkar storjena (enquête de flagrante)) in predhodna preiskava (enquête préliminaire), ki jo po uradni dolžnosti vodi uradnik sodne policije ali se opravi po navodilih državnega tožilca.

V vsakem primeru je preiskava tajna in enostranska (nekontradiktorna).

Zbiranje dokazov

Cilj preiskave, ki jo vodi preiskovalni sodnik, je zbrati dokaze o storitvi kaznivega dejanja, in poiskati storilca. Na podlagi tega se ugotovi, ali obstaja dovolj dokazov, da se storilca pošlje pred pristojno sodišče. S pomočjo zbiranja dokazov postane zadeva primerna za sojenje. Zbiranje je tajno, vendar imajo strani, ki so udeležene v postopku, dostop do dokumentacije in lahko pogojno postavljajo zahteve glede preiskav.

Sojenje

Faza sojenja se odvija ob upoštevanju načela kontradiktornosti, javno in ustno. Sodniki izrečejo sodno odločbo, na katero se je mogoče pritožiti.

Podrobnosti o vseh teh stopnjah postopka in o vaših pravicah najdete na informativnih listih. Ti ne morejo nadomestiti posvetovanja z odvetnikom in služijo le kot napotki.

Vloga Evropske komisije

Prosimo upoštevajte, da Evropska komisija nima nobene vloge v kazenskih postopkih v državah članicah in vam ne more pomagati, če se želite pritožiti. Na informativnih listih boste našli informacije, kako in kje se lahko pritožite.

Za informacije, ki jih potrebujete, kliknite na spodnje hiperpovezave

1 – Posvetovanje z odvetnikom

2 – Moje pravice med preiskavo

Moje pravice med priporom

Moje pravice med prvim zaslišanjem

Status preiskave in nadzorovane priče

Zaključek preiskave

Evropski nalog za prijetje

Priprava obrambe na sojenje

3 – Moje pravice med postopkom

4 – Moje pravice po postopku

5 – Kršitve cestnoprometnega zakonika in drugi prekrški

Sorodne povezave

Vaše pravice

Zadnja posodobitev: 30/01/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali

podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

1 - Posvetovanje z odvetnikom

Ko ste na kakršen koli način udeleženi v kazenskem postopku, je zelo pomembno, da dobite neodvisen nasvet odvetnika. Na informativnih listih boste izvedeli, kdaj in v kakšnih okoliščinah imate pravico, da vas zastopa odvetnik. Prav tako boste izvedeli, kako vam bo odvetnik pomagal. Na teh splošnih informativnih listih boste izvedeli, kako najti odvetnika in kako plačati odvetniške stroške, če jih sami ne zmorete plačati.

Kako najti odvetnika

Razen v kazenskih zadevah pomoč odvetnika ni obvezna, je pa priporočena.

Prosta izbira odvetnika je eno od temeljnih načel.

Po lastni izbiri si lahko izberete odvetnika, če ga poznate, ali pa zahtevate, da se vam ga dodeli.

Odvetnika lahko izberete na podlagi poznanstva nekega odvetnika v vaši bližini, ali pa vam ga priporoči nekdo od vaših bližnjih.

Lahko pregledate seznam odvetnikov, ki so blizu vašega bivališča, in sicer na okrožnem sodišču v vašem mestu, v številnih mestnih hišah ali pri najbližji odvetniški zbornici.

Prav tako lahko uporabite telefonski imenik ali ga poiščete na spletu.

Več spletnih mest ponuja spletne imenike odvetnikov glede na njihovo področje specializacije:

 [nacionalni svet odvetniških zbornic \(Conseil National des Barreaux\)](#)

 [združenje odvetnikov v odvetniški zbornici v Parizu](#) (Ordre des Avocats du Barreau de Paris)

 [Ministrstvo za pravosodje](#) (Ministère de la Justice)

Številne odvetniške zbornice zagotavljajo dežurno službo v sodnih palačah, mestnih hišah ali v centrih za pravno pomoč.

Če ste v priporu, imate na voljo več različnih možnosti, da izberete odvetnika.

Seznami odvetnikov so na voljo znotraj zaporniških ustanov.

Združenja, ki delujejo v zaporniškem okolju, vam lahko svetujejo in pomagajo pri izbiri odvetnika. (mednarodni opazovalci zaporov, združenje obiskovalcev zaporov...(Observatoire International des Prisons, Association des Visiteurs de Prisons...))

Konzularne službe vaše države izvora vam lahko pomagajo pri izbiri odvetnika.

Prav tako lahko pri predsedniku odvetniške zbornice (Bâtonnier de l'Ordre des Avocats) iz vašega območja zaprosite, da določi odvetnika, ki vam pomaga po uradni dolžnosti.

Kako plačati odvetnika

Če se obrnete na odvetnika, morate njegove storitve plačati. Odvetniški stroški niso opredeljeni in se določijo v dogovoru z vami.

Z odvetnikom lahko podpišete sporazum o honorarju in ta ima pravico od vas zahtevati plačilo za storitve med obravnavo vaše zadeve.

Če pa so vaša sredstva nižja od določenega praga, lahko pod določenimi pogoji koristite [pravno pomoč](#).

Država lahko, odvisno od višine vaših dohodkov, delno ali v celoti prevzame plačilo stroškov odvetnika, ki vas zastopa po uradni dolžnosti. Če nimate pravice do brezplačne pravne pomoči, se dodelitev odvetnika spremeni v dogovor in se boste morali z odvetnikom dogovoriti o višini honorarja.

Če imate pravico do le delnega kritja stroškov, morate odvetniku plačati preostali znesek honorarja.

Zadnja posodobitev: 30/01/2017

Strani in jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

2 - Moje pravice med preiskavo in zbiranjem dokazov ter pred obravnavo zadeve na sodišču

Kaj je namen preiskave in zbiranja dokazov?

Sodna preiskava je celota preiskav glede storitve kaznivega dejanja in jih opravi pravosodna policija pod nadzorom preiskovalnega sodnika.

Sodna preiskava se lahko opravlja ločeno od samega zbiranja dokazov, pri čemer gre za ugotovitev kaznivih dejanj, zbiranje dokazov in iskanje storilcev.

Ločimo vzporedno preiskavo in predhodno preiskavo. Prva se uporabi za kazniva dejanja, ki se odvijajo ali so bila pravkar bila storjena. V okviru te preiskave ima policija na voljo veliko pooblastil, ki vključujejo uporabo prisilnih sredstev. Druga preiskava se izvaja v drugih primerih. Njena narava, ki je bila sprva manj prisilna, se je na podlagi nedavnih zakonodajnih določb precej približala vzporedni preiskavi.

Pri bolj zapletenih zadevah se prav tako lahko opravi pred sodni preiskovalni postopek, pri katerem gre za izvajanje navodil preiskovalnega sodnika. Namen zbiranja dokazov je ugotoviti, ali obstaja dovolj dokazov, da se storilca kaznivega dejanja pošlje pred pristojno sodišče in da o zadevi odloči sodišče.

To je obvezno samo v kazenskih zadevah.

Katere so faze preiskave in zbiranja dokazov?

Vzporedna preiskava se lahko začne, če je kaznivo dejanje v teku ali je bilo pravkar storjeno, ali če je posameznik osumljen sodelovanja pri kaznivem dejanju. Ta preiskava traja osem dni in jo državni tožilec lahko pod določenimi pogoji podaljša za največ osem dni.

Med vzporedno preiskavo lahko pravosodni policist obišče kraj kaznivega dejanja, ugotovi dejansko stanje, zaseže vse predmete ali dokaze, s katerimi je mogoče ugotoviti resnico, preišče domove oseb, za katere se zdi, da so sodelovale pri kaznivem dejanju, ali zadrži predmete ali informacije, ki se nanašajo na dejanja, zasliši vse osebe, ki bi lahko podale informacije o dejanjih, ali pripre osebo, ki je osumljena sodelovanja pri kaznivem dejanju.

V okviru predhodne preiskave pravosodni policist obvesti državnega tožilca takoj, ko odkrije morebitnega storilca kaznivega dejanja.

V okviru zbiranja dokazov se preiskovalni sodnik odloči za obtožbo ali oprostitev in sprejme vse ukrepe, ki se mu zdijo potrebni za to, da pride resnica na dan. Svoje ukrepe lahko sprejme po uradni dolžnosti ali na zahtevo državnega tožilca ali strank (na primer prevoz na kraje, zaslišanja, zasegi...). Zavrnitev sodnika mora biti utemeljena in se lahko izpodbija s pritožbo.

V okviru zaprosila za pravno pomoč lahko preiskovalni sodnik pravosodne policiste pooblasti za izpolnitev teh ukrepov.

Če preiskovalni sodnik oceni, da je zbiranje dokazov zaključeno, o tem hkrati obvesti stranke in njihove odvetnike. Če je oseba obtožena, imajo državni tožilec in stranke na voljo en mesec, sicer pa tri mesece, da odgovorijo na ugotovitve ali utemeljene zahteve preiskovalnega sodnika.

Po izteku tega obdobja ima tožilec na voljo 10 dni (če je oseba, zoper katero poteka preiskava, v priporu) ali en mesec (v nasprotnem primeru), da odgovori na zahteve preiskovalnega sodnika ali dodatna opažanja glede sporočenih elementov.

Preiskovalni sodnik potem izda:

sklep o ustavitvi postopka, če oceni, da dejstva, ki so mu bila predložena, ne pomenijo ne kaznivega dejanja, ne „delikta“ ne prekrška, ali če storilec dejanja ostane neznan ali če proti njemu ni dovolj dokazov.

predložitveni sklep (v zadevah v zvezi z delikti in prekrški) ali sestava obtožnice (v kazenskih zadevah), če obstajajo zadostni dokazi proti osebi v preiskavi, da je storila kaznivo dejanje.

Moje pravice med preiskavo in zbiranjem dokazov

Moje pravice v priporu (1)

Moje pravice med prvim zaslišanjem (2)

Status obtoženca in nadzorovane priče (3)

Zaključek preiskave (4)

Evropski nalog za prijetje (5)

Priprava obrambe na sojenje (6)

Moje pravice v priporu (1)

Če ste osumljeni, da ste sodelovali pri storitvi kaznivega dejanja, vas lahko pravosodni policist pripre. O tem mora na začetku ukrepa obvestiti državnega tožilca ali preiskovalnega sodnika, odvisno od zadeve.

Za kršitev zakona ste lahko priprti samo 24 ur, kar lahko državni tožilec podaljša za nadaljnjih 24 ur. v okviru sodne preiskave ali preiskovalni sodnik v okviru zbiranja dokazov.

Vendar pa v zvezi z režimi priprtja obstajajo izjeme. V primeru prestopništva ali organiziranega kriminala, prometa z drogami ali terorizma je dolžina pripora daljša. Na splošno so pogoji za pripor in možnosti za podaljšanje tega ukrepa za mladoletnike strožje opredeljeni.

Nespoštovanje dolžine pripora lahko povzroči razveljavitev ukrepa in vseh poznejših ukrepov, kjer ta pomeni nujno podlago.

Kaj mi bo povedano o poteku pripora?

Pravice osebe v priporu so temeljne pravice. Takoj morate biti obveščeni o naravi kršitve, na katero se nanaša preiskava, trajanju pripora in vaših pravicah. Te informacije vam morajo biti sporočene v jeziku, ki ga razumete. Imate pravico do brezplačnega tolmačenja.

O seznanitvi s pravicami in njihovem izvajanju se vodi zapisnik.

Pravica do obvestitve bližnjega

Pravico imate, da obvestite bližnjega (osebo, s katero živite, starša, brata ali sestro ali delodajalca). V roku treh ur od začetka pripora bo s to osebo prek telefona stopil v stik pravosodni policist.

Pravica do posvetovanja z zdravnikom

Pravico imate prositi za zdravniško pomoč vseh 24 ur trajanja pripora. Zdravnika izbere pravosodni policist ali državni tožilec.

Pravica do pogovora z odvetnikom.

Imate pravico do pogovora z odvetnikom v času, ki ne sme presegati 30 minut. Ta pogovor je zaupen. Odvetnik lahko zabeleži pisne opombe, ki bodo vložene v dokumentacijo o postopku.

Odvetnika si lahko izberete, če ga poznate, ali zahtevate, da se vam dodeli odvetnik po uradni dolžnosti (uradno imenovani odvetnik).

V primeru pripora zaradi kršitve zakona se lahko z vašim odvetnikom pogovarjate že od začetka pripora, in če je podaljšan, od začetka slednjega.

Vendar se lahko s svojim odvetnikom pogovorite šele od 48. oziroma 72. ure dalje, če ste v priporu zaradi prestopništva ali organiziranega kriminala, prometa z drogami ali teroristične dejavnosti.

Pravosodni policist izpolni svojo dolžnost, ko je naredil vse, da bi stopil v stik z odvetnikom.

Pravica do molka

S to pravico vas pravosodni policist ne seznanja, vendar imate pravico do molka in privilegij zoper samoobtožbo.

Pravica do obvestitve konzulata države članice, katere državljan ste, o vašem prijetju

Kaj se zgodi, če se ne strinjam z načinom zapisa svojih izjav?

Zavrnete lahko podpis zapisnika, na katerem so zapisane.

Kaj se lahko zgodi po izteku pripora?

Državni tožilec ali preiskovalni sodnik, odvisno od zadeve, lahko kadar koli prekineta pripor. Lahko ste izpuščeni na prostost ali, če ste bili priprti med sodno preiskavo, zaradi sodne preiskave poklicani pred preiskovalnega sodnika ali pred kazensko sodišče.

Če se začne sodna preiskava, ste lahko po začetnem zaslišanju obtoženi ali postanete nadzorovana priča. Če ste obtoženi, se za vas lahko odredi sodni nadzor ali začasni pripor.

V primeru privedbe pred kazensko sodišče, lahko to nemudoma odloči o zadevi, če je to v njegovi moči, ali vam določi rok za pripravo na sojenje, če to zahtevate. V tem primeru bo sprejeta odločitev o tem, ali bo za vas odrejen začasni zapor ali sodni nadzor.

Ali bodo od mene zahtevali prstne odtise, vzorec DNK ali odvzem drugih telesnih tekočin? Kakšne so moje pravice?

Če ste priča ali osumljenec v kazenskem postopku, se vam lahko na podlagi odobritve državnega tožilca odvzamejo vzorci (vzorci slin za določitev vašega genetskega zapisa) in opravijo drugi odvzemi (odvzem prstnih odtisov, odtisov dlani ali fotografij).

Lahko odklonite: vendar če so navedena dejanja opravljena zakonito in če jih odklonite, ste lahko pod nekaterimi pogoji kaznovani z enoletno zaporno kaznijo in 15 tisoč evri globe.

Ali se lahko zame odredi telesna preiskava?

Na splošno pravosodni policist opravi varnostno preiskavo (pretipanje nad oblačili), ki zagotovi, da ne nosite nobenega predmeta, ki bi bil nevaren za vas ali za druge.

Zaradi varnosti ali potreb preiskave se lahko pravosodni policist prav tako odloči za telesno preiskavo, ki vključuje delno odstranitev oblačil ali v celoti. Če gre za notranji pregled, ga lahko izvede le zdravnik.

Te preiskave lahko izvede le pravosodni policist, ki je istega spola kot vi.

Vsi odvzeti predmeti se popišejo in se vam vrnejo na koncu vašega pripora, če boste izpuščeni na prostost.

Ali lahko preiščejo moje stanovanje, moje pisarno, moje vozilo itd.?

Preiskava se lahko izvede med 6. in 21. uro. Vendar se lahko preiskava, začeta pred 21. uro, odvija dalje v noč.

Odstopanja so dovoljena pri kršitvah, ki spadajo pod organiziran kriminal, terorizem, zvodništvo in promet z drogami, pod nadzorom preiskovalnega sodnika. Preiskano je lahko celotno domovanje, kjer je mogoče najti predmete, ki bi koristili odkrivanju resnice.

Lahko gre za vaš dom ali dom druge osebe, ki bi lahko imela v lasti predmete, povezane s kaznivim dejanjem.

Dom pomeni bivališče, kjer ima oseba svoje stalno prebivališče, prav tako pa kraj, kjer ni nujno da prebiva, vendar ga ima pravico šteti za svoj dom.

Tako se različna prebivališča (na primer hotelska soba) in njihove depandanse štejejo za domove.

Pojem doma je prepuščen oceni sodnika. Načeloma se vozilo ne šteje za dom, vendar se to spremeni, če služi kot bivališče.

Ali se lahko pritožim?

Nespoštovanje zgoraj navedenih formalnosti predstavlja kršitev pravic obrambe in lahko povzroči razveljavitev preiskave in izvršenih zasegov.

Sodna preiskava: moje pravice med prvim zaslišanjem (2)

Namen prvega zaslišanja je izprašati vas o dejstvih, ki se vam očitajo.

Preiskovalni sodnik vam po tem, ko ugotovi vašo identiteto, navede dejstva, o katerih je bil seznanjen, in njihovo pravno kvalifikacijo.

Preiskovalni sodnik vas obvesti o vaših pravicah:

pravico imate do sodnega tolmača,

pravico imate do pomoči odvetnika (po vaši izbiri ali uradno določenega).

Na zaslišanje lahko pridete v spremstvu odvetnika in boste tam zaslišani. V nasprotnem primeru vas mora preiskovalni sodnik ponovno obvestiti o vaši pravici do pomoči, po potrebi vam lahko pomaga odvetnik po uradni dolžnosti.

Če se odločite za pomoč odvetnika, lahko slednji prebere vašo dokumentacijo in vas pod določenimi pogoji z njo seznanj.

Imate pravico do molka.

Če dejstva, zaradi katerih ste preganjani, pomenijo kaznivo dejanje, se zaslišanje snema z avdiovizualnimi napravami.

Ali se lahko pred začetkom procesa izrečem za krivega glede vseh točk obtožnice ali nekaterih izmed njih?

Lahko potrdite dejstva ali samo nekatera izmed njih. Gre za vprašanje strategije, o kateri se je treba posvetovati z odvetnikom.

Ali je pred postopkom obtožnico mogoče spremeniti?

Ker se med preiskavo zbirajo dokazi, ki so bremenilni ali razbremenilni za vas, se lahko spremeni pravna kvalifikacija dejanj (manjše ali hujše kaznivo dejanje), o katerih je seznanjen preiskovalni sodnik.

Če so med zbiranjem dokazov odkrite nove kršitve, lahko preiskovalni sodnik na zahtevo državnega tožilca razišče ta nova dejstva.

Ali sem lahko obtožen za kršitev, za katero sem že bil preganjan v drugi državi članici?

Če ste preganjani v drugi državi članici, vendar vam ni bilo sojeno, se vas lahko v zvezi s tem zasliši na francoskem ozemlju.

Nasprotno, če vam je bilo za ta dejanja sojeno v drugi državi članici, na podlagi načela *ne bis in idem* (za isto dejanje se vam ne more soditi dvakrat) ne morete biti preganjani niti vam ne more biti sojeno v Franciji.

Ali bom obveščen, katere priče bodo pričale proti meni, in o dokazih, ki obstajajo proti meni?

Ob upoštevanju načela kontradiktornosti vam bodo sporočeni vsi dokazi (pričanja, fizični dokazi), da bi kar najbolje pripravili svojo obrambo in podali svoje pripombe.

Ti dokazi so navedeni v spisu, njegove kopije lahko dobite po odobritvi sodnika prek svojega odvetnika.

Vi in vaš odvetnik teh informacij ne smeta predložiti tretjim osebam, ker bi lahko prišlo do kršenja tajnosti zbiranja dokazov.

Ali mi bodo zastavljena vprašanja o moji kazenski evidenci?

Izpisek iz vaše kazenske evidence bo gotovo vložen v preiskovalno dokumentacijo.

Sem državljan druge države. Ali moram biti med zbiranjem dokazov prisoten?

Ob upoštevanju obveznosti, ki se jih lahko odredi s sodnim nadzorom, med postopkom preiskave ne smete zapustiti francoskega ozemlja.

Status obtoženca in nadzorovane priče (3)

Po prvem zaslišanju vas preiskovalni sodnik obvesti, da ste v preiskavi, ali pa vam dodeli status nadzorovane priče.

Biti obtožen pomeni, da proti vam obstajajo resni in trdni dokazi o tem, da ste sodelovali pri storitvi kaznivnega dejanja. Ste stranka v kazenskem postopku, kar ne velja za nadzorovano pričo.

Status nadzorovane priče pa pomeni, da obstajajo dokazi, ki pa niso dovolj zanesljivi za obtožnico. Nadzorovana priča ni stranka v kazenskem postopku, kljub temu pa ima dostop do dokumentacije in lahko uveljavlja pravice obrambe, preiskovalnega sodnika pa lahko tudi prosi, da izvede nekatere ukrepe.

Ta dva statusa imata različne posledice. Sodni nadzor ali začasni pripor se lahko na podlagi utemeljenega sklepa sodnika odredi le za obtoženo osebo (ta ne sme zapustiti ozemlja) in le ta se lahko privede pred sodišče.

Zahtevate lahko izpustitev na prostost.

Če imate status nadzorovane priče, lahko kadar koli zahtevate uvedbo preiskave.

Kateri so pogoji sodnega nadzora?

Sodni nadzor je lahko za vas odrejen, če vam grozi zaporna kazen ali strožja kazen.

Vzrok zanj so potrebe preiskave (na primer, da ne bi pobegnili v tujino) ali na podlagi varnostnega ukrepa (na primer, da se ne bi srečali z žrtvijo). Cilj večine ukrepov, sprejetih v okviru sodnega nadzora, je preprečiti pobeg storilca kaznivnega dejanja.

Ta ukrep je lahko kadar koli preklican na podlagi sklepa preiskovalnega sodnika, na zahtevo državnega tožilca ali na vašo zahtevo.

Če predložite takšno zahtevo, mora preiskovalni sodnik v zvezi s tem sprejeti sklep v roku pet dni.

Če se odločite, da ne boste upoštevali obveznosti, ki izhajajo iz sodnega nadzora, vam grozi začasni pripor.

Zoper odredbo o sodnem nadzoru se lahko pritožite pri preiskovalnem senatu.

Kateri so pogoji za začasni pripor?

Začasni pripor se odredi, če je za storjeno kaznivo dejanje predvidena kazen določene višine: kazen, ki je enaka ali višja trem letom zaporne kazni.

Začasni pripor se uporabi, če je to edini način za ohranitev dokazov ali dokaznih predmetov za ugotavljanje resnice, da se prepreči pritisk na priče ali žrtve in njihove družine, prepreči dogovarjanje med osebo v preiskavi in njegovimi sosterilci ali pomagači, da se zaščiti obtoženo osebo, zajamči, da boste na voljo sodstvu, da bi se končala kršitev ali preprečila njena ponovitev, ter v kazenskih zadevah, da se preneha motenje javnega miru, ki je lahko enkratno ali trajno in ga je povzročila resnost kaznivnega dejanja.

Odredbo o začasnem priporu lahko izpodbijate v roku desetih dni od njene vročitve, z izjavo pri vodji zapora, v katerem ste priptri, ali v tajništvo sodišča, ki je izdalo sklep.

Zaključek preiskave (4)

Preiskava se konča s sklepom. Lahko so različne narave.

Sklep o ustavitvi postopka

Sodnik lahko izda sklep o ustavitvi postopka, če proti vam ni zbral dovolj dokazov. Lahko je delno ali popolno ustavitve postopka.

Če je razglašena delna ustavitve postopka, preiskovalni sodnik izda predložitveni sklep ali sklep o obtožbi zaradi drugih dejstev.

Če vam je izdan sklep o popolni ustavitvi postopka in če ste bili v začasnem priporu, ste izpuščeni na prostost in so vam vrnjeni zaseženi predmeti.

Imate možnost, da sprožite odškodninski postopek.

Civilna stranka v postopku se lahko v desetih dneh od vročitve tega sklepa zoper ta sklep pritoži v tajništvo sodišča, ki ga je izdalo.

Predložitveni sklep

Če preiskovalni sodnik oceni, da ima proti vam dovolj dokazov, se lahko odloči, da vas bo poslal pred sodišče.

Če ste bili pod sodnim nadzorom ali v začasnem priporu, se s sklepom to konča.

Vendar lahko sodnik na podlagi novega sklepa, ki je posebej utemeljen, odredi, da se ti ukrepi ohranijo. Ne morejo biti daljši od dveh mesecev. Če po koncu tega roka niste pozvani pred pristojno sodišče, ste izpuščeni na prostost.

Na podlagi utemeljenega sklepa o tem, da sojenje v roku dveh mesecev ni bilo mogoče, lahko sodnik le izjemoma odredi dve podaljšanji po dva meseca. Če vam po izteku dveh mesecev ni bilo sojeno, boste izpuščeni na prostost.

Na ta sklep se ne morete pritožiti, razen če menite, da dejstva, predložena kazenskemu sodišču, pomenijo kaznivo dejanje in bi moral na njihovi podlagi biti izdan sklep o obtožnici pred porotnim sodiščem (cour d'assise). Pritoži se lahko tudi civilna stranka.

Sklep o obtožnici

Izda ga preiskovalni sodnik v kazenski zadevi.

Če ste v času, ko sodnik izda svoj sklep, pod sodnim nadzorom, se ta ukrep ohrani.

Kot obtoženec imate pravico do pritožbe na ta sklep.

Evropski nalog za prijetje (5)

Evropski nalog za prijetje je postopek, katerega namen je nadomestiti postopek izročitve med državami članicami.

Gre za sklep sodišča, ki ga izda država članica Evropske unije, da bi druga država članica prijetla in predala iskano osebo zaradi kazenskega pregona, izvršitve kazni ali zaradi varnostnega ukrepa odvzema prostosti.

Vsaka država članica lahko sprejme potrebne in sorazmerne prisilne ukrepe zoper iskano osebo.

Ko je iskana oseba prijeta, ima pravico, da je seznanjena z vsebino naloga in da se ji omogoči storitve odvetnika in tolmača.

V vsakem primeru organ pregona odloči, ali bo oseba pridržana v priporu ali ji bo povrnjena prostost pod določenimi pogoji.

Organ pregona lahko medtem ko čaka na sklep zasliši zadevno osebo. Najkasneje šestdeset dni po aretaciji mora izvršitveni pravosodni organ sprejeti pravno močen sklep o izvršitvi evropskega naloga za prijetje. Potem nemudoma priglasijo sprejeto odločitev organu izdaje. Če pa so sporočene informacije pomanjkljive, lahko organ pregona od organa izdaje zahteva dodatne informacije.

Celotno obdobje pridržanja, ki se nanaša na evropski nalog za prijetje, se odšteje od skupnega trajanja odvzema prostosti, do katerega lahko pride.

Priprava obrambe na sojenje (6)

Odnos z vašim odvetnikom temelji na vzajemnem zaupanju, on je vaš zaupnik. Zavezan je k varovanju poklicnih skrivnosti.

Zato ne oklevajte in mu postavite vsa vprašanja, ki jih imate, in od njega zahtevajte vse podrobnosti, da se izognete nesporazumom.

Na prvem sestanku z njim mu predajte vse dokumente in informacije, povezane z vašo zadevo, da bo lahko vašo obrambo pripravil pod najboljšimi pogoji.

Postavite mu vsa vprašanja, ki si jih zastavljate, predvsem o poteku postopka, strategiji glede na izbiro postopka ali o tem, kakšna vprašanja vam lahko postavijo sodniki, ki obravnavajo vaš spis.

Vprašajte ga o izidu postopka, kaznih, ki vam grozijo, ali o različnih strategijah, med katerimi lahko izbirate.

Zadnja posodobitev: 30/01/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

3 – Moje pravice med postopkom

Če ste polnoletni in če priznavate obtožnico proti vam, in če gre za „delikt“, za katerega je določena globa ali zaporna kazen do največ 5 let, lahko uporabite postopek takojšnje privedbe pred sodišče na podlagi predhodnega priznanja krivde (comparution immédiate sur reconnaissance préalable de culpabilité).

Pomoč odvetnika je v tem primeru obvezna. Ta hitri postopek omogoča izrek milejše kazni.

Kje se bo proces odvijal?

Pristojnost sodišča je odvisna od narave kršitve in krajevne pristojnosti. Za prekrške je pristojno sodišče za prekrške (tribunal de police) ali okrajno sodišče (jurisdiction de proximité) na podlagi kraja storjenega dejanja ali vašega bivališča.

Če gre za „delikt“, je pristojno kazensko sodišče (tribunal correctionnel) na podlagi kraja storitve kaznivega dejanja, kraja vašega bivališča ali vašega prijetja.

Za kaznivo dejanje je pristojno porotno sodišče (cour d'assises) na podlagi kraja storitve kaznivega dejanja, vašega bivališča ali vašega prijetja.

Kazenski postopek je usten in javen. Izjemoma se postopek odvija za zaprtimi vrati, in sicer v primeru mladoletnih prestopnikov ali na zahtevo žrtve, ko gre za posilstvo, mučenje in barbarska dejanja, ki jih spremlja spolni napad.

Pri prekrških in kazenskih zadevah razsodi eden ali več poklicnih sodnikov, medtem ko porotno sodišče, ki ga sestavlja devet porotnikov iz vrst državljanov in trije poklicni sodniki, sprejme odločitev na podlagi kvalificirane večine osmih oseb.

Ali je pred postopkom obtožnico mogoče spremeniti?

Sodišče odloča le o dejstvih, ki so opisana v obtožnici. Ne more upoštevati drugih dejstev.

Vendar ima pravico, da med obravnavo ponovno pravno opredeli dejstva, ki so mu predložena, pod pogojem, da ste lahko predložili svoje pripombe glede nove obtožnice. Če ta nova opredelitev vključuje razširitev obtožnice na nova dejstva, se morate strinjati, da boste na podlagi teh dejstev ponovno prostovoljno prišli pred sodišče.

V Franciji postopek za priznanje krivde ne obstaja. Za nekatere „delikte“ je pred obravnavo mogoče uporabiti postopek privedbe pred sodišče na podlagi predhodnega priznanja krivde. Če podate priznanje, bo to predmet obravnave in ocene sodnikov, podobno kot vsak drug dokazni element.

Katere so moje pravice med postopkom?

Vaša prisotnost je obvezna med celotnim postopkom. Če nimate veljavnega opravičila, vam bo sojeno v odsotnosti, razen če se sodišče strinja, da obravnavo prestavi do vašega povratka. Vendar sodišče ni dolžno tej zahtevi ugoditi. Če je torej vaš odvetnik prisoten, je lahko on zaslišan in vas zastopa. Pri hujših kaznivih dejanjih se lahko za vas izda nalog za prijetje.

V Franciji je predvidena možnost videokonference samo za zaslišanje prič, civilnih strank in izvedencev.

Če ne razumete jezika obravnave, se vam po uradni dolžnosti dodeli tolmača.

Pomoč odvetnika je v kazenskih zadevah obvezna. Izbirna je samo pri „deliktih“ in prekrških. Med postopkom lahko odvetnika zamenjate.

Med postopkom se lahko izjavite. Vendar imate za čas trajanja celotnega postopka pravico do molka. Tako stališče ima lahko vpliv na osebno prepričanje sodnikov. Obtoženi ne morete biti samo zato, ker ste lagali na obravnavi. Vendar bo laž vplivala na odločitev sodišča. Poleg tega bi to lahko ogrozilo strategijo vašega odvetnika.

Katere so moje pravice v zvezi z dokazi, ki se navajajo proti meni?

Vsi dokazi v spisu morajo biti predmet kontradiktorne razprave, da bi vi lahko o njih razpravljali. V francoskem kazenskem pravu je vsak dokaz dopusten in se lahko predloži v vseh okoliščinah. Torej lahko predložite vse potrebne dokaze, med drugim tudi tiste, ki jih zbere zasebni detektiv, edina omejitev je zakonitost dokaza.

Zahtevate lahko zaslišanje prič. Neposredno ali prek svojega odvetnika lahko postavljate vprašanja pričam na obravnavi in izpodbijate njihovo pričanje z vsemi pravnimi sredstvi.

Ali se bodo upoštevale informacije v zvezi z mojo kazensko evidenco?

Sodniki bodo preverili vsebino vaše kazenske evidence. Med postopkom se v spis priloži izvleček iz kazenske evidence. Pristojno sodišče, ki se mu predloži vaš spis, lahko zahteva, da se izvlečki iz vaše kazenske evidence sporočijo v drugo državo članico.

Kaj se zgodi na koncu postopka?

O možnih izidih vašega postopka vas bo vaš odvetnik predhodno obvestil pod pogojem, da ste ga v celoti seznanili o svojem položaju. Pri tem gre za izpustitev, oprostilno sodbo in obsodbo.

V primeru obsodbe so predvidene naslednje kazenske sankcije:

Kazni odvzema prostosti:

Pri kazenskih zadevah dosmrtna zaporna kazen ali zaporna kazen za določen čas. Pri zaporni kazni za določen čas kazenski zakonik določa najmanjše zaporne kazni. Gre za obdobje od 10 do 30 let zopora.

Pri „deliktih“ zaporna kazen traja največ 10 let.

Kazni odvzema prostosti, če niso skrajšane, se lahko pretvorijo na primer v pogojni izpust, prestanje kazni v zavodu odprtega tipa ali odpis kazni.

Druge kazni:

V vseh zadevah se lahko izreče globa, katere višina je določena za vsak prekršek.

Pri kazenskih zadevah je mogoče izreči „popravno sankcijo“ (sanction-réparation), če je namen obsodbe popraviti škodo, ki jo je utrpela žrtev.

Izrečejo se lahko dodatne kazni. Gre lahko za družbenokoristna dela (z vašo privolitvijo), kazni odvzema pravice (voziško dovoljenje...), zaplemba imetja, zaprtje ustanove, odvzem državljskih pravic (volilna pravica...) ali prepoved izdaje čekov. Poleg tega se lahko izreče prepoved vstopa na francosko ozemlje (če ste tujec) ali prepoved bivanja.

Kakšna je vloga žrtve med postopkom?

Žrtev je lahko sama prisotna na postopku ali jo tam zastopa zastopnik. Če ne pride ne ona ne njen zastopnik, se šteje, da se je odstopa od tožbe. Lahko je ona tista, ki je sprožila pregon. Med procesom njena prisotnost ali prisotnost njenega odvetnika zagotovi zaščito njenih interesov in zahteva nadomestilo za škodo, ki jo je utrpela.

Zadnja posodobitev: 30/01/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

4 - Moje pravice po postopku

Ali se lahko pritožim?

Pri prekrških lahko zoper nekatere sodbe sodišča za prekrške (tribunal de Police) in okrajnega sodišča (jurisdiction de proximité) v roku 10 dni od njenega izreka vložite pritožbo pri senatu za kazenske pritožbe (Chambre des appels correctionnels).

V „deliktih“ zadevah lahko zoper sodbo kazenskega sodišča (tribunal correctionnel) v roku 10 dni od njenega izreka vložite pritožbo pri senatu za kazenske pritožbe (Chambre des appels correctionnels)..

V kazenskih zadevah se lahko zoper sodbo porotnega sodišča (Cour d'Assises) v roku 10 dni od njenega izreka pritožite pri drugem porotnem sodišču.

Pritožite se lahko na sodbo, bodisi izrečeno na podlagi kazenske tožbe (kazen), bodisi na podlagi civilne tožbe (odškodnina žrtvi).

Zoper odločbe, izrečene glede pritožb oziroma sodbe, izrečene na zadnji instanci, lahko vložite kasacijsko pritožbo (pourvoi en cassation) pri kazenskem senatu kasacijskega sodišča (Chambre criminelle de la Cour de Cassation) in sicer v roku petih dni po razglasitvi sporne odločbe.

Vrhovno kasacijsko sodišče (Cour de Cassation, jurisdiction suprême) v določenem roku odloči o dopustnosti pritožbe: če je pritožba dopustna, se kasacijsko sodišče izreče le glede uporabe prava in ne odloča o vsebini.

Pritožba se vloži v tajništvo sodišča, ki je izreklo sporno odločbo, ali pri vodji zopora, če ste v priporu.

V vseh primerih morate podpisati obvestilo o pritožbi.

Kaj se zgodi, če vložim pritožbo?

Izvršitev izpodbijane odločbe se načeloma odloži za obdobje, ko teče rok za pritožbo in za čas, ko pritožbeno sodišče obravnava pritožbo oziroma za obdobje, ko teče rok za kasacijsko pritožbo in čas, ko kasacijsko sodišče obravnava kasacijsko pritožbo.

Če ste bili obsojeni na odvzem prostosti in ste v priporu, pritožba na sporno odločbo med čakanjem na novo sodbo ne prekine pripora.

Pritožbeno ali kasacijsko sodišče mora pritožbo oziroma kasacijsko pritožbo obravnavati v „razumnem času“ od vložitve pritožbe ali kasacijske pritožbe.

Kaj se zgodi na pritožbeni obravnavi?

Ker je kazenski postopek ustni postopek, lahko med pritožbeno obravnavo predložite in navajate pravna nova sredstva in dokaze, o katerih bo potekala dvostranska (kontradiktorna) razprava.

Senat za kazenske pritožbe (Chambre des appels correctionnels) ali porotno sodišče (Cour d'Assises), ki odloča o pritožbi, lahko izpodbijano sodbo potrdi ali pa razveljavi.

Samo v določenih primerih, ko je državno tožilstvo vložilo pritožbo ali nasprotno pritožbo, je lahko vaša kazen zaradi pritožbe strožja od prvotno izrečene kazni in odškodnina, ki jo zahteva civilna stranka, se lahko poveča.

Kasacijsko sodišče (Cour de Cassation), ki odloča o uporabi prava, lahko izpodbijano odločbo prekliče in razveljavi z napatitvijo strank pred pritožbeno sodišče (Cour d'appel) ali brez napatitve.

Sodna odločba postane pravnomočna šele, ko potečejo vsi roki za uveljavljanje pravnih sredstev.

Če ste na podlagi pritožbe zoper prvotno obsodilno sodbo izpuščeni ali oproščeni s odločbo pritožbenega sodišča, ki je postala pravnomočna, lahko ob določenih pridržkih zahtevate polno odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, ki vam jo je povzročilo to „samovoljno“ pridržanje.

Ob vročitvi odločbe o izpustitvi ali oprostitvi, ste seznanjeni tudi o pravici do odškodnine.

Odškodnino lahko zahtevate v roku 6 mesecev od vročitve odločbe o izpustitvi ali oprostitvi, tako da zahtevk naslovite na prvega predsednika pritožbenega sodišča (premier Président de la Cour d'appel), ki je izreklo sodbo.

Slednji odloči o odškodninskem zahtevku z obrazloženo odločbo, ki se sprejme na javni obravnavi in med katero lahko zahtevate, da se vas zasliši osebno ali prek vašega odvetnika.

Na odločbo prvega predsednika pritožbenega sodišča se lahko v roku 10 dni od njene vročitve pritožite pri Nacionalni komisiji za nadomestilo za pripor (Commission Nationale de réparation des détentions - CNR).

CNR zaseda odloča neodvisno in na njeno odločitev pritožba ni mogoča.

Dodeljeno nadomestilo se izplača na stroške države.

Katere informacije vsebuje kazenska evidenca?

Če vam je na koncu postopka s pritožbo ali kasacijsko pritožbo dosojena kazen z odločbo, ki je postala pravnomočna, bo izrečena obsodba vpisana v vašo kazensko evidenco, ki jo hrani pravosodna uprava v vaši državi izvora.

Sem državljan druge države članice. Ali sem lahko po končanem postopku premeščen?

Na podlagi Konvencije o transferju obsojenih oseb z dne 21. marca 1983 lahko premestitev v vašo državo izvora zahteva vaša država izvora ali Francija, država obsodbe.

Vendar izvršitev premestitve zahteva vašo predhodno svobodno privolitev po predhodni jasni seznanitvi, kar vključuje popolne in natančne informacije o posledicah premestitve.

Poleg tega lahko zahtevate prostovoljno premestitev v vašo državo izvora. Ugoditev vaši zahtevi je odvisna od izpolnjevanja večih pogojev.

Če sem bil že obsojen, ali se mi lahko ponovno sodi za ista dejanja?

Na podlagi načela „Ne bis in idem“, ki velja v francoskem kazenskem pravu, vas v primeru, da vam je bilo sojeno in ste bili s pravnomočno sodbo obsojeni v eni državi članici, ni mogoče več preganjati in obsoditi za ista dejanja v drugi državi članici.

Zadnja posodobitev: 30/01/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

5 - Kršitve cestnoprometnega zakonika in drugi prekrški

V Franciji številne prekrške obravnavajo neposredno upravni organi in ne sodni organi. V glavnem gre za kršitve cestnoprometnega zakonika. V teh posebnih postopkih se upoštevajo vaše temeljne pravice, zlasti pravice obrambe. Poleg tega upravna sankcija nikoli ne biti odvzem prostosti.

Sankcijo proti vam po samem pravu izreče neposredno pristojni upravni organ, ki je ugotovil neizpolnjevanje pravne obveznosti. Vsak sklep, ki nalaga sankcije, mora biti utemeljen, in ga lahko izpodbijate. Izrečena sankcija je izvršljiva takoj, tudi če se odločite za pritožbo.

Kako se obravnavajo kršitve cestnoprometnega zakonika?

Kršitve Cestnoprometnega zakonika neposredno obravnava uradnik, ki sestavi zapisnik (agent verbalisateur), policist ali žandar (agent de gendarmerie). Če je ugotovljena kršitev, se vam nemudoma naloži ustrezna kazen. Predhodno vam bodo pojasnjeni razlogi za sankcijo in lahko podate svoje pripombe. Prejeli boste zapisnik, v katerem bo opredeljena vaša kršitev ter izrečena sankcija. Sankcijo ste dolžni izpolniti nemudoma po njenem izreku.

Sankcija za take kršitve je plačilo globe v obliki določenega denarnega zneska in morebiti prepoved vožnje.

Če kot državljan druge države članice ne spoštujete cestnoprometnih predpisov, boste sankcionirani v Franciji. Če pred vrnitvijo v svojo državo sankcije ne izpolnite, se lahko proti vam začne postopek pregona.

Če se ne strinjate s sankcijo, se lahko na ta sklep pritožite v roku dveh mesecev. Sankcija, ki vam bo izrečena, ne more postati strožja zaradi vaše pritožbe.

Pritožba se vložijo neposredno pri upravnem organu, brez postopka. Vložijo se pri organu, ki je prvič izrekel sankcijo (gre za upravno pritožbo – recours gracieux), v primeru zavrnitve pritožbe pa se pritožite pri hierarhično višjem organu (recours hiérarchique).

Nadaljnji postopek vam bo pojasnjen neposredno v zapisniku, ki ga boste prejeli.

Šele ko izčrpate ta pravna sredstva, se lahko obrnete na upravnega sodnika (juge administratif).

Kako se obravnavajo ostali prekrški?

Ostali prekrški, ki se obravnavajo upravno, so hujši prekrški, povezani z ureditvijo finančnih trgov, konkurenčnim pravom, davčnimi predpisi ali predpisi o priseljevanju.

Ali bodo ti prekrški navedeni v moji kazenski evidenci?

Prekrški, ki se v Franciji obravnavajo upravno, zlasti v povezavi s kršitvami cestnoprometnih predpisov, ne bodo vpisani v vašo kazensko evidenco.

Zadnja posodobitev: 30/01/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.